

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1982

BRNO 1984

NÁLEZY KŘIŠŤÁLOVÉ A PAZOURKOVÉ INDUSTRIE Z KNĚŽIC

/okr. Třebíč/

Jan Diviš, Příbor, Emanuel Grepl, OVM Nový Jičín

/Obr. 3-4/

Kroužek dopisujících spolupracovníků ČSSA při DK ROH v Příboře vyhledává nejen nové pravěké lokality v rámci okresu Nový Jičín, ale i nové lokality na území Moravy.

V poslední době zjistil člen kroužku Jan Diviš nové nálezy křišťalové a pazourkové industrie v Kněžicích, okr. Třebíč. Objevitel této industrie během let 1976 - 1982 shromáždil soubor kamenných nástrojů, které získal při několika vycházkách povrchovým sběrem na polích katastru Kněžic. Soubor kamenných nástrojů pochází ze dvou lokalit, Kněžice-Hrutovská strán a Kněžice-Brodce /obr. 3/.

Obě lokality se nacházejí v nadmořské výšce kolem 550 m a jsou navzájem vzdáleny 1 km. Půdy obou lokalit mají písčité charakter.

Výběr kamenné industrie na tabulkách /obr. 4/ je celkem nesourodý nejen z hlediska jednotlivých surovin, ale i z hlediska jednotlivých viděcích typů. Ze suroviny je zastoupen pazourek, křišťál, záhněda a křemen. Tento materiál má bohatý výskyt v okolí Kněžic, jak zjistil sám objevitel. Rohovcové a pazourkové nástroje nesou jasnější a prokazatelnější stopy opracování než nástroje z místních surovin. Kratší životnost křišťalových nástrojů a dostatek této suroviny zřejmě ovlivnily preciznost výroby. Dokonalých nástrojů z domácích surovin je málo, ostatní by mohly v některých případech vyvolat zdání pseudoartefaktů. Ve výběru kamenných nástrojů jsou zastoupena škrabadla /1-5/, z nichž některá, zejména 1 a 3 dostávají drobnější až epipaleolitický charakter. Ostatní zde zobrazená škrabadla mají výrazný neolitický charakter. Skupina rydel /6-9/ vyráběných převážně z křišťálu, má své analogie v gravettských a magdalenských lokalitách Moravy, zejména v těch s bohatým výskytem křišťalové industrie /Žitného jeskyně, Nová Drátenická/. Hrotitá čepelka s terminální retuší /10/ vyrobená ze záhnědy má natolik nevýrazný charakter, že o její kulturní příslušnosti nelze říci nic bližšího. Zbývající zobrazené typy nástrojů nožovitého tvaru /11-15/, které mají své paralely u nožů mladopaleolitických stanic gravettien a magdalenien pouze ve shodě tvaru, nikoliv velikostně, mají výrazný mladší neolitický charakter. Tomu odpovídají i nálezy nedobené keramiky nalezené ing. Karlem Obrtlíkem v letech 1978-1981. Keramický materiál bude s laskavým svolením jeho matky p. učitelky Obrtlíkové zpracován pro další číslo Zpravodaje Sm pobočky ČSSA. Ostatní zobrazené čepelky /16-19/ jsou velmi nevýrazné a nedají se kulturně zařadit.

Autoři tohoto informativního článku o nových nálezech pazourkové a křišťalové industrie z Kněžic, okr. Třebíč, poukázali na skutečnost, že i v místech, které nebyly tradičně považovány za bohaté archeologické lokality, mohou být při podrobnějším povrchovém průzkumu nalezeny nové doklady o přítomnosti pravěkého obyvatelstva. Nejednotnost materiálu a také použití různých surovin pro výrobu nám nedovolují jednoznačně tento materiál zařadit. Nálezce v původní zprávě soudí, že značné množství mikrolitů /škrabadla, rydla, čepelky/ předurčuje zařazení této kamenné industrie do předkeramického období pravěku, nejspíše do mezolitu. Mezolitický charakter však nelze jednoznačně prokázat a spíše se kloníme k názoru o neolitickém charakteru výše uvedené kamenné industrie, zejména u převážné většiny škradel a nožů.

Funde von Kristall- und Feuersteinindustrie aus Kněžice /Bez. Třebíč/. Eine Kollektion an Kristall- und Feuersteinindustrie gewan J. Diviš von den Lokalitäten Kněžice-Hrutovská strán und Kněžice-Brodce. Die Mehrzahl der Funde hat einen markanten neolithischen Charakter, ausnahmsweise kommen auch Formen epipaläolithischer Prägung vor.

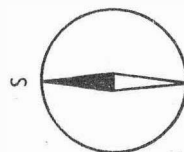
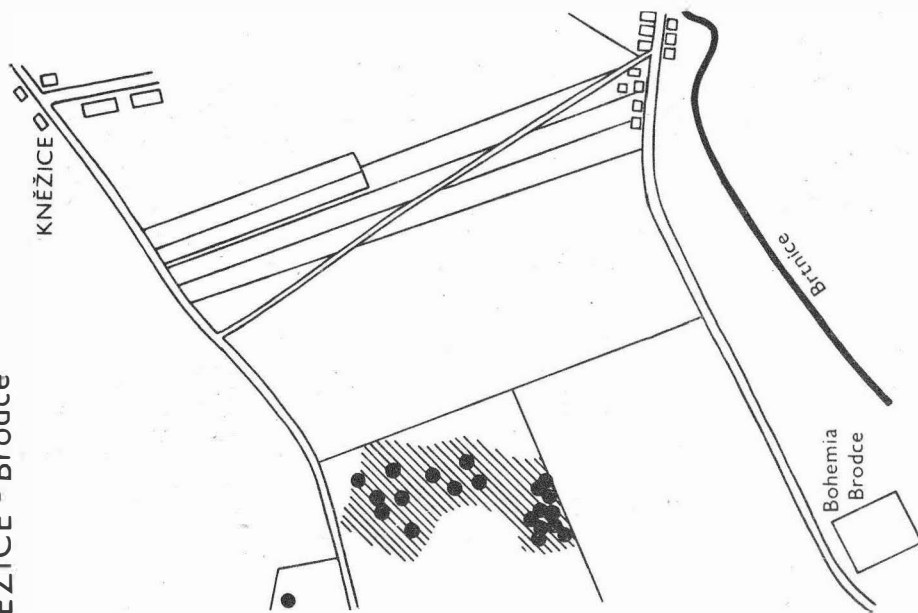
POSLEDNÍ STOPY PO NEOLITICKÉM SÍDLIŠTI V POLOZE "NA DVORSKÝCH" V PŘEROVĚ-PŘEDMOSTÍ

/okr. Přerov/

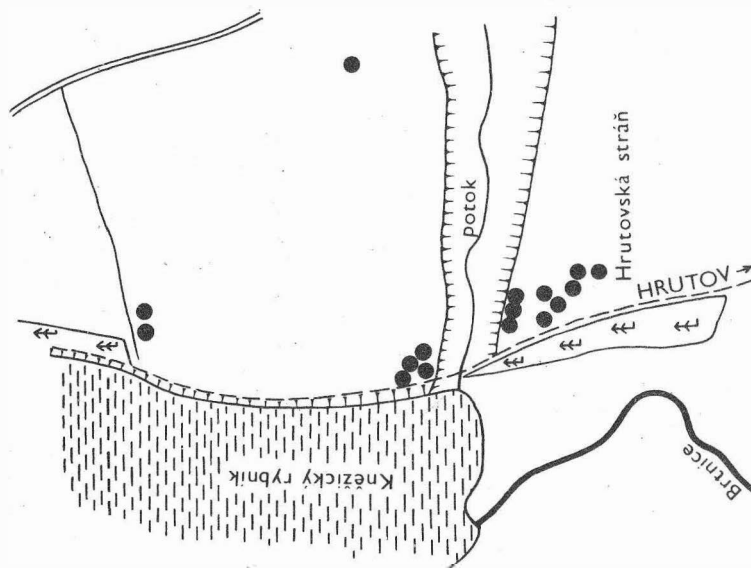
Čeněk Staňa, AÚ ČSAV Brno

Při prohlídce staveniště nového sídliště na mírném jižním svahu severně od železničního viaduktu v Přerově-Předmostí zjistili dne 5.3. 1982 pracovníci AÚ ČSAV v Brně, že v poloze "Na dvorských" jižně od

KNĚŽICE - Brodce

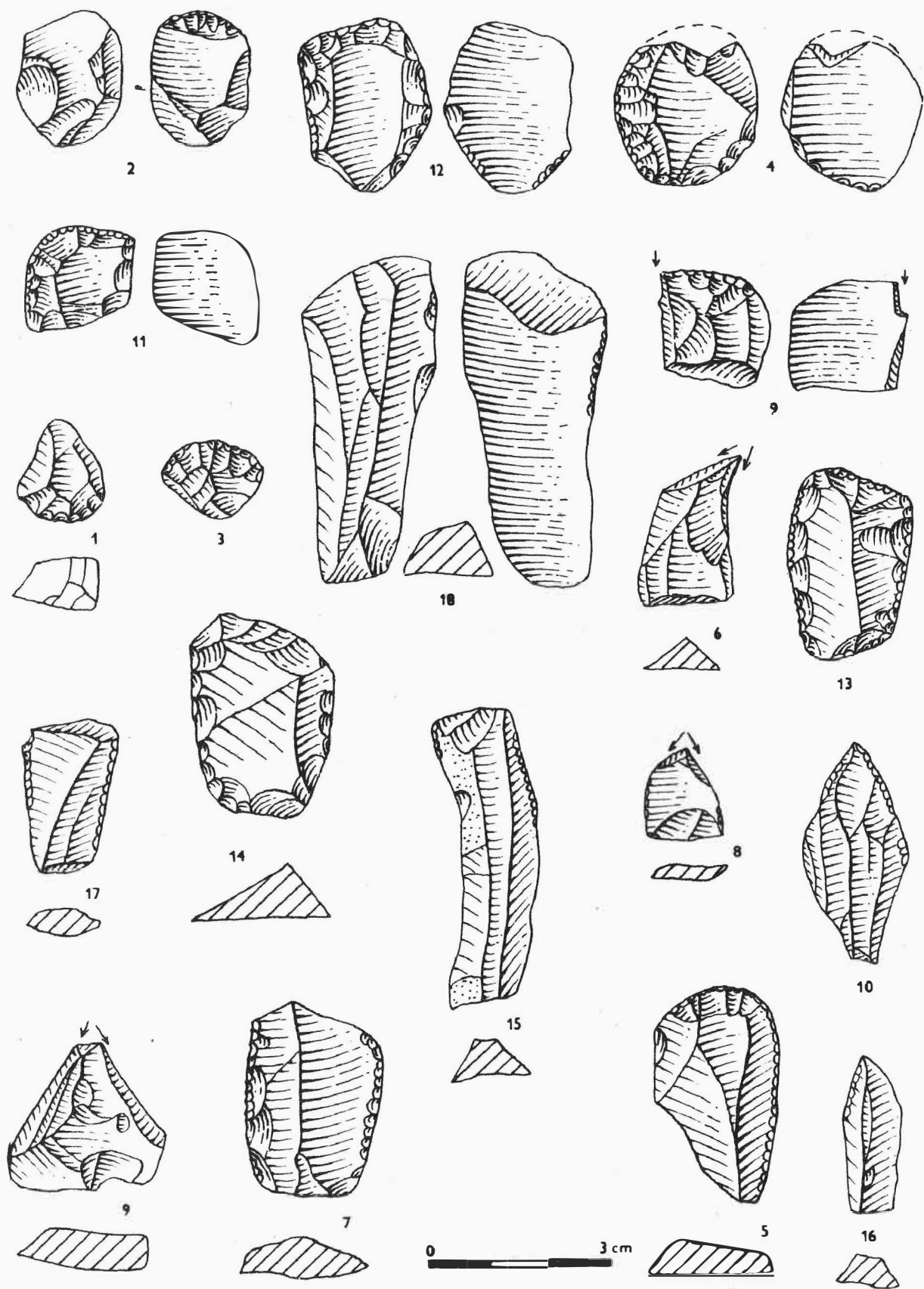

KNĚŽICE - Hrutovská strán

Obr. 3

Kněžice /okr. Třebíč/, "Hrutovská strán" a "Brodce". Schematické plány lokalit. Tečkami naznačena místa nálezů kamenných nástrojů. - Schematische Pläne der Lokalitäten. Mit Punkten sind Fundstellen von Steinwerkzeug angedeutet.

Obr. 4
 Kněžice /okr. Třebíč/. Nálezy štípané industrie. - Funde von Spaltindustrie.

PŘEHLED VÝZKUMU 1982

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: akademik Josef Poulík
Redaktoři: Dr. A. Medunová, Dr. J. Meduna, Dr. J. Říhovský
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby: A. Krechlerová /pokud není na tabulce uveden jiný autor/
Na titulním listě: hmoždíř jevišovické kultury ze Svitávky /okr. Blansko/
Tisk: Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov,
provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis: 400 kusů - neprodejné